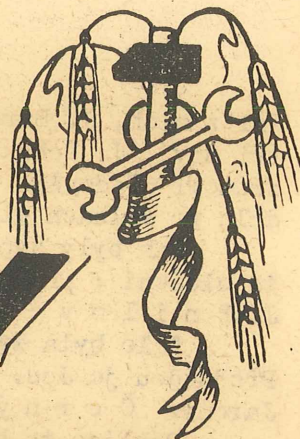

Jevišovické

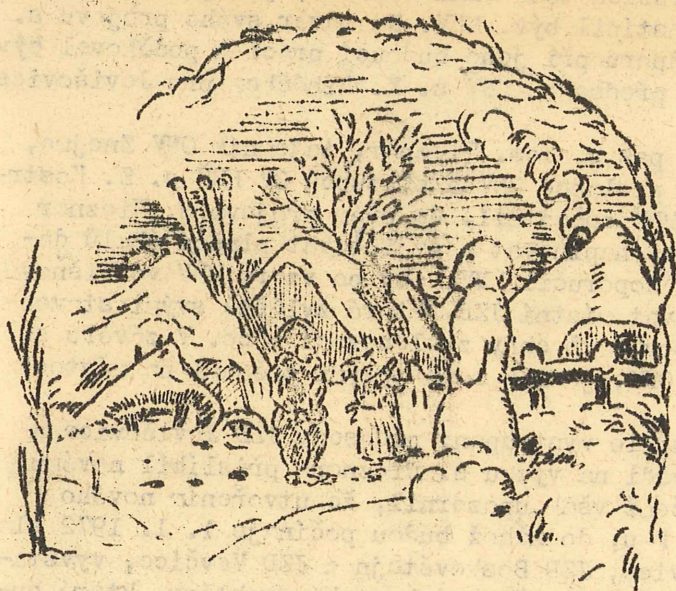
NOVINY

VYDÁVÁ OSVĚTOVÁ BESEDA V JEVIŠOVICÍCH

Ročník 1971 /XIV./, číslo 11. a 12.

Listopad a prosinec

ŠTASTNÝ NOVÝ ROK

přeje všem

redakce JN

USTAVENÍ NOVÉHO MNV

Konalo se v obřadní síni MNV v Jevišovicích dne 17.12. 1971 v 19 hodin. Po zahájení schůze poslancem MNV s. Ant. Málkem, vedoucím horního Elektrokovu, splnění všech příslušných formalit a složení slibu nově zvolených poslanců, byl především do funkce nového předsedy MNV zvolen s. JAN FUČÍK, dosavadní pracovník ústředí Jednoty l.s.d. Mor. Krumlov a dlouholetý předseda tamiho výboru ROH, bytem v Jevišovicích č. 42, a dosavadní předseda VO KSČ v Jevišovicích.

S. Jan Fučík a všichni dobře známe. Je to jedinek z doby, kdy byl u nás v Jevišovicích před Jančurovými vedoucím horní samoobsluhy Jednoty a kdy si v této funkci vedl u nás velmi dobře, jednak o něm víme z jeho mnohaleté činnosti předsedy výboru ROH Jednoty, že především jeho zásluhou bylo z býv. zaniklého letního hostince Záluška vybudováno vzorné rekreační středisko pro děti zaměstnanců l.s.d. Jednota, které už po několik let plní velmi dobře tuto svou funkci. Věříme, že s. Jan Fučík v nové své funkci předsedy MNV v Jevišovicích využije všech svých bohatých zkušeností z této odborové a budovatelské práce ve prospěch a blaho našich občanů a že bude s úspěchem pokračovat na dalším zvelobování a rozvoji Jevišovic.

Po volbě předsedy MNV byl zvolen úvazkový tajemníkem MNV s. Antonín MÁLEK, nynější vedoucím horního Elektrokovu a několikaletý býv. poslanec Jihomoravského krajského národního výboru v Brně. I o něm jsme přesvědčeni, že novou funkci tajemníka MNV bude vykonávat podle svých nejlepších sil a s plnou zodpovědností.

Členy rady MNV byli zvoleni :

Josef BURDA, Jiří DOHNAL, Josef IRAN, Josef FLOUDA, Lučmila ŘEZÁČOVÁ a Bohumil VESELY.

Tři z nich, J. Burda, J. Iran a B. Veselý, jsou starší osvědčení členové býv. rady MNV a tři noví, J. Dohnal, J. Flouda a L. Řezáčová jistě budou pracovat tak, aby vždy měli na zřeteli především veřejný zájem široké jeviševické veřejnosti, která jim pro tyto funkce dala ve volbách plnou důvěru.

Pak byly zvoleny tři komise MNV a to především komise finanční v tomto složení: předseda: Josef Řeřucha, členové Fr. Čáda, dr. Fr. Havel, J. Fnilová, C. Fukla nejl. a aktivisté J. Čadová a K. Krejčová.

Dále byla zvolena komise bezpečnostní a veřej. pořádku. Předsedou je Jos. Košíček, členy Fr. Nejedlý a Jos. Sluka a aktivisty Jaromír Černý a Milon Černá.

Poslední to byla komise lidové kontroly. Předsedou je J. Burda a místopředsedou Jar. Stuchlík, členy: K. Dufek, Fr. Kopeček, M. Kostřounová a E. Tunová a J. Virgl a aktivisty B. Makovička a Fr. Prokeš.

Po provedení voleb těchto orgánů MNV přednesl nový předseda MNV s. Jan Fučík nástin plánu činnosti nového MNV na příští 5tileté období, v němž nový MNV chce pokračovat v další rozvoji a zvelebování Jeviševic ve všech druzích této činnosti tak, jak ji úspěšně začal, prováděl a do plánu na tuto pětiletku nastínil býv. MNV. Na závěr svého projevu s. Fučík požádal celou jeviševickou veřejnost o podporu při jeho budoucí práci a poděkoval býv. MNV za jeho dobrou práci, kterou v čele s býv. předsedou MNV s. K. Řiháčem pro Jeviševice vykonal.

Zhodnocení ustavující schůze MNV provedl pak s. Jos. Wiczner, tajemník ONV Znojmo, který se vedle s. Lad. Komárky, nově zvoleného poslance ONV a zástupců OV FSC s. Z. Fostrouna s. Sečla, tohoto ustavujícího zasedání MNV zúčastnil. Ve svém projevu s. Wiczner zvláště zdůraznil, že nový MNV musí ve své práci naplňovat a zajišťovat plnění úkolů daných pro práci MV XIV. sjezdem KSČ a mimo jiné doporučil MNV, aby po vzoru MNV ve Višňové, snažil se do své zvelebovací práce více zapojovat místní JZD, které zvláště svými stavebními skupinami může MNV v mnohém pomoci zajišťovat všechny zvelebovací práce. V závěru sdělil přítomné jednat. s nově zvolenými orgány ONV, jednat. s některými změnami na místech vedoucích pracovníků některých odborů ONV.

V diskusi na závěr zasedání zvláště zaujalo vystoupení předsedy JZD Jeviševic a předsedy MAV NF s. inž. O. Kukly, který v odpovědi na výzvu s. Wicznera přislíbil novému MNV plnou pomoc v jeho zvelebovací činnosti, při čemž však upozornil, že utvořením nového v oběh o družstevní kolektiv, do něhož budou počínaje 1. 1. 1972 sloučeny JZD Jeviševice, JZD Střelice, JZD Bojanovice, JZD Bostovštejn a JZD Vevčice, vyvstane pro nové ústřední vedení sloučených družstev v Jeviševicích mnohé problémy, které bude však nutno řešit přednostně, tj., že teprve po jejich splnění může být pomoc JZD novému MNV požadována ve větší míře.

V první části schůze postarali se o zpestření programu úspěšnou kulturní vložkou pionýři ZDS. Po diskusi byla schůze zakončena. red. JN

PŘÍSPĚVEK NAŠÍ ZDS K VOLBÁM

V předvolební době jsme často četli v okresních novinách Znojensko o tom, jak která škola na okrese významným způsobem přispěla k propagaci a přípravě voleb do všech zastupitelských orgánů. Podle toho, co jsme mohli v předvolební kampani sami u nás sledovat i co jsme se dozvěděli ve škole, nebyl příspěvek naší ZDS k volbám o nic menší, než tomu bylo na jiných školách našeho okresu.

Jen tak pro zajímavost a pro informaci naší veřejnosti uvedme si dále několik údajů v tomto směru:

Nehledě k tomu, že po celé tři měsíce, od září až do listopadu, všichni učitelé ZDS zaražovali vhodné příspěvky k propagaci a přípravě voleb do všech vyučovacích hodin, že žáci si spolu s učiteli vyzdobili celou školu včetně korenia a jeho sálu, vhodnými hes-

ly, transparenty, nástěnkami a pod., provedla naše škola celou řadu akcí, které našly uplatnění v celkové propagaci a přípravě voleb na veřejnosti v rámci příprav celé obce.

Jen ve stručném výčtu si uvedme:

Žáci a učitelé bylo připraveno a při různých příležitostech a oslavách na veřejnosti předneseno celkem 5 pásem resp. kult. pořadů, učitelé bylo předneseno 6 předvolebních přednášek a do míst. rozhlasu připraveno a předneseno 5 rozhlasových relací. Žáci a učitelé bylo zhotoveno 24 hesel k volbám - velkých plátěných transparentů - nejen pro školu, ale i pro místní závody a podniky, jako např. JZD, OO VB, Místní hospodářství atd., zhotoveno 13 nástěnek pro školu, agit. středisko, vyzdobeny vývěsní agitač. sloupky a všechny prodejny obchodů vyzdobeny výkresy žáků s volební tematikou.

Ke schůzi s představením kandidátů bylo záky napsáno, vyzdobeno a rozneseno do všech rodin 450 kusů pozvánek. Také k samotným volbám namalovali, napsali a roznesli žáci ZDŠ v Jevišovicích i v obcích patřících do obvodu školy 600 pozvánek. Na svůj závazek k volbám odpracovali učitelé 277 brig. hodin a mimo to 80 hodin na výstavbě tělocvičny. Učitelé byli konečně činní v počtu 7 v různých voleb. komisích a uč. komunisté kromě toho byli účastní v agit. dvojicích při zvaní k volbám.

Mimo tyto hlavní akce, bylo na naší škole v rámci předvolební kampaně provedeno celá řada drobných prací, jako např. zhotovení upomínkových předmětů, které sami žáci vyrobili a odevzdávali nejstarším voličům a pod., které rovněž významnou měrou přispěly k propagaci a přípravě voleb. Jistěže za tuto činnost patří jak učitelům, tak žákům naší školy náš upřímný dík.

O TUŽILCI U NÁS

TJ Sokol Jevišovice uspořádá dne 20. února 1972 na přehradě v Jevišovicích závody otužilců za účasti mistra sportu Fr. Venclovského, čs. plavce č. 1, který přeplaval kanál La Manch. Mimo něho účastní se těchto závodů otužilci z oddílů NHKG Ostrava, TJ Praha Hostivař, TJ BS Vlašín, Slavia Olomouc atd. TJ Sokol připravuje též na sobotu 19. února besedu s Fr. Venclovským. Bližší informace budou zveřejněny na plakátech i v tisku.

Výbor TJ

SKRÝVAČKY

1. Usně vyrábějí koželuzi, ale i koženkami ji nahrazují.
2. Chlapec poblednul po nemoci.
3. Jdi cestou podle lesa k naší obci.
4. Od Saska na východ kraj znám.
5. Je někdy stařec třicetiletý?
6. Poslední mistrovská rána zasáhla kororu jelena.
7. Jen vlaštovčin ocásek vyčníval z hnízdečka.
8. Musíš doplnit tento ceník!
9. Kdy máš co činit v mém kraji?
10. Před prvními domem ve vsi se dívka zastavila.

V každé větě je skryto jméno květiny.

Rozluštění skrývaček z min. čísla: 1. zelí, 2. kapusta, 3. květák, 4. salát, 5. křen, 6. okurky, 7. cibule, 8. petržel, 9. mrkev, 10. kopr.

Zcela správné rozluštění zaslali: R. Koutný Slatina, Fr. Meduna Brno, H. Pavlů Třebíč a Růž. Peštálová Třebíč. Jednu malou chybičku, - pór -, jež však také vychází, měli F. Hochman Střelice a dr. Ivo Vavrouch Karviná. Všem šestí blahopřejeme a přejeme další úspěchy příště.

E.K. - red.

O JEVIŠOVICÝCH HRNCÍŘÍCH A KALNÁŘÍCH

Do pokojů se dělaly větší druhy kachlíků, které se buď "stříkaly" nebo "tupovaly". To byla práce výhradně naší tetičky. Modrá, leobaltová barva se na řídko rozmíchala a tetička do ní namáčela kartáč, přes který projížděla nožem tak, aby barva šplíchla na kachlík. Na tyto kachlíky se braly pláty šmolky nenatřené a po vypálení zůstal kachlík bílý s modrými, někdy též zelenými tečkami. Podobný postup práce byl i u těch "tupovaných", jen s tím rozdílem, že se do barvy namáčela houba a tou se barva přenášela na kachlík. Vznikaly tak pěkné a rozmanité kombinace obrazů. - To všechno se provádělo, když už zboží bylo suché. V létě se sušovalo venku. Vynesly se dřevěné, dlouhé kozy a na ně se pokládala prkna s kachlíky k sušení. Bývalo toho rozestavěno po celém dvoře, ba i venku na ulici se sušilo. Také my děti jsme museli pomáhat, přinášet, obracet a odnášet. Když však přišla náhlá bouřka s prudkou spráškou, to pak bylo pilno a plno běhání, aby se vše rychle uklidilo pod střechu a aby zboží nezmoklo.

Když bylo zboží dostatečně suché, bylo nutno přichystat "klejt" / glazuru /. Při peci, která sousedila s verštem, byla dlouhá chodba s jedním oknem. U tohoto okna v rohu na pevném podstavci, stál mlýnek na glazuru, tj. dva těžké kulaté kameny, přičemž s horním se dalo otáčet. Byla do něho vydlabána jámka, do které byl zasazen železný bodec, připevněný na holi. Její horější konec byl zasunut do dřevěného oka a pomocí té hole se ručně kamenem otáčelo. Uprostřed horního kamene byl pak kulatý otvor, do něhož se klejt sypal, zalil trochou vody a otáčením se "klejt" třel.

Klejt, to byly takové sytě oranžové šupinky, pěkně lesklé, a říkalo se, že je jedovatý. Bylo po něm sladko v ústech. My děti jsme k němu nesněly.

Uletlý klejt vytékal pod horním kamenem v prarůncích jako oranžová tekutina přes dolní kámen do žlábků, který kolem dokola kamene a v předu malou hubičkou vtékal hotový do připravené nádoby.

Všichni dospělí se při tření střídali. byla to velmi těžká a vysilující práce. Kámen byl těžký a ruka, která ho musela tou holí pohánět, často undlévala a dlouho nevydržela. Ponejvíc to dělali muži, ale někdy i má matka musela unaveného na chvíli zaskočit.

Ty barvy, jako šmolka, kobalt, klejt, se kupovaly u p. Čady na rynku, vedle radnice. Bylo-li vše takto připraveno, začalo se polévat. Kachlík se levou rukou podržel za vnitřní lajsničky a volným "šufanem" se pěkně polil.

Po polití klejtem byl kachlík ihned suchý. Když byla část kachlíků klejtem polita, začal p. Prokeš připravovat pec. Polité zboží se nosilo do pece, kde pan Prokeš kachlíky začal od předu pece do zadu skládat. Skládal je do "rázků", při čemž pod jednotlivé kachlíky, aby pěkně rovně stály a navzájem se nepřilepily podkládal kousky střípků. Na každou složenou řadu se položila vypálená "lajsnička" a tak se jednotlivé řady kachlíků kladly až ke stropu pece, který se zaklonutým obloukem zúžoval. Zcela nahoru se kladly různé krancečky, rázky a podobné ozdoby. Při domášení kachlíků do pece pomáhal p. Eduard, maninka kachlíky polévala. Když byla pec plná, vhod do pece se zazdil.

Nota došlo k zapálení pece. Připravené dlouhé štípánky dřeva se nahladly do topných kanálů pod pecí a pod pecí se rozdělal oheň. Pilně se do kanálů pod pecí přikládalo, aby se docílil náležitý žár, který se záhy proměnil v úplnou výheň. I když v létě byly dveře před pecí otevřeny dokořán, p. Prokeš byl často od tohoto žáru celý zemdlený a žízňivý. Pan Eduard Šára mu při přikládání na oheň sice pomáhal, ale hlavní dohled nad vytápěním pece měl vždy především p. Prokeš. Vypalování zboží v peci trvalo dva dni a dvě noci a postup vypalování se neustále kontroloval otvorem, který byl jen provizorně z chodby zakryt cihlou. Pozoroval se hlavně jaký lesk má vypalované zboží a když se ukazovalo, že kachlíky budou již dobře vypáleny, ustávalo se v přikládání dřeva pod pecí. Asi další dva dny po vypálení musela se pec nechat vychladnout.

Při každém pálení, zvláště v zimě, přicházelo k nám často hodně známých. Sedávalo se u pece a povídkalo. V létě se sedávalo venku, v zimě pak přímo u pece, kde bývalo teple než přespráliš. Zvláště mile se tu sedávalo, když venku bylo zima, když venku vítr jen skučel nebo byla sněhová fujavice. Pan Prokeš občas přiložil, zapálil si svou oblíbenou fajfčičku a zas přisedl k ostatním. Povídkalo se o všem možném, co kdo zažil nebo slyšel, vyprávěly se pohádky a různé hrůzostrašné historky, což se nám dětem zvláště líbilo. Oheň praskala, po zdích poletovaly různé fantastické stíny a myšlenky se při tom toulaly v čarovných, tajuplných světech. Co v tom bylo nádherného a tajemného kouzla, dá se těžko vypovědět.

Když pec vystydla, začalo se z ní zboží vybírat. Často se vybíralo s obavami, zda ve hlíně nebyla nějaká opuka, která způsobila že na kachlíku vznikl puchýřek a klejt tam "odprojsknul". Takové kusy se vybíraly a dávaly do "aušusu". Komplettní kachlíky na jednotlivá kama se nechávaly v chodbě u pece, připraveny k odvozu.

O dalším postupu prací si povíme příště.
Štěp. Stehlíková

CO NOVÉHO U NÁS ?

NOVÁ KANCELÁŘ JZD

Od 6.10.t.r. úřaduje naše JZD v nové kanceláři v domě p. J. Šlosra, který JZD pro ten účel koupilo. A tak se tato budova po sloučení většiny JZD na Jevišovsku v jeden velký družstevní celek, stane opět, jako za bývalé velkostatku, centrem této nové zemědělské jednotky.

SLOUČENÍ JZD NA JEVIŠOVICKU

Jak jsme se mohli dozvědět z dnešního úvodníku, sloučí se dnem 1.1. 1972 Jednotná zemědělská družstva Jevišovice, Strčlice, Bojanovice, Beskovštejn a Vevčice v jedno velodružstvo, v němž podle nových teoretických i praktických zkušeností bude výroba specializována.

NOVÁ ÚPRAVA OBŘADNÍ SÍNĚ NA MNV

V rámci příprav voleb byla na podzim r.1971 nově upravena také obřadní síň na MNV, která se o. volbách stala volební místností. Celé přičelí obřadní síně včetně podla, na které jsou umístěny stoly pro předsednictvo byla velmi výslovně upraveno podle návrhu pracovníka Mor. muzea v Brně arch. s. Hanka. Veškeré práce provedli naši pracovníci Služeb MNV. Bude však vhodné v podobném moderním stylu provést co nejdříve i úpravu zbývajících částí obřadní síně, včetně vymalování místnosti, nových osvětlovacích těles, vytápetování dveří i dalšího nábytkového vybavení této slavnostní místnosti v budově MNV, aby celkový účín modernizace této místnosti byl úplný.

VÝSTAVBA UČITELSKÝCH 6TIBYTOVEK PRO MNV

byla již rovněž koncem listopadu a v prosinci 1971 zahájena. Nejprve ještě starý MNV zařídil zbourání tří stodol nad Veterinárním střediskem a to stodoly Košíčkovy, Šmarčovy a Tomanovy, které byly od majitelů vykoupeny a dnem 20. 12. 71 započal OSP Znojmo, který bude šestibytovky stavět s odklizením bouračky autojeřábem a dvěma nákladními auty.

VÝSTAVBA 5 NOVÝCH RODINNÝCH DOMŮ

byla rovněž na podzim zahájena v prostoru za mateřskou školou, který se má stát v budoucnu novým jevišovickým sídlištěm rod.domů a což má již MNV před dvěma léty vypracován zastavovací plán. Domky začali za mateřskou školou stavět občané Vrbka, Fr. Brázda, Boh. Semerád, Mir. Tesař a Jiří Mandát.

NOVÍ PROMÍTAČI V KINĚ MNV

Od 1. 12. 1971 začali v kině v Komeniu promítat noví dva promítači a to Josef Nezvedka a František Nejedlý, kteří tak nahradili staršího našeho velmi obětavého promítače

s. Josefa Šlechty, který v našem kině působil jako promítač rovných 50 let, stal se tak nejstarším promítačem kin v Jihomoravském kraji a dostal za tuto úspěšnou činnost čestné uznání Krajskému podniku pro film v Brně.

OPRAVA

V min. čísle v článku "VZPOMÍNÁME" došlo nedopatřením k záměně křestního jména. Místo Josef patří správně František Hájek. Prosíme za prominutí.

V OSMDESÁTINÁM PANA EDUARDA FRECHLERA

Dne 25. listopadu 1971 dožil se po těžké nedávné nemoci opět v plném zdraví 80 let náš jevišovický rodák, učitel nás mnohých a stálý dopisovatel Jevišovických novin pan EDUARD K R E C H L E R. Je nám též dobře znám jako pilný dopisovatel o resních novin Znojemska a zvláště svými články o historii Znojma a okolí.

Do dalších let mu všichni přejeme hodně zdraví, svěžesti a společenosti a těšíme se, že ještě dlouho bude spolutvářcem našich novin.

Dr. L. A u d y

V Z P O M Í N Á M E

Za poslední dva měsíce opustilo nás navždy opět několik našich vážených a milých spoluobčanů.

Tak dne 31.10.1971 zemřel zcela neočekávaně ve věku 59 let pan Alois H R D A, za fotbalové éry Radka Krejčího jeho věrný spolupracovník, dne 8.11. 1971 opustila nás stejně tak náhle paní Jarmila Š P Á L I O V Á, choť našeho pana uč. Cyrila Špálky, ve věku 67 let, dne 20.12.1971 ve věku 81 let pí Antonie Š T R A P O V Á, choť býv. známého jevišovského cestáře, dne 29.12.1971 pak rovněž zcela neočekávaně veterinární technik p. Josef V A T R H O Š K A nar. 15.8. 1913, dne 28.12. 1971 ve věku 88 let pan Jan Z Á B R A N A, dne 30.12.1971 ve věku 67 let obřevá členka JZD pí. Anna M L I C H O V Á, dne 31.12. 1971 ve věku 85 let

Č e s t p a m á t e e všem zemřelým!

red. JN

L O U T R O V É D I V A D Ě L K O

v Solovně již po třetí sezonu úspěšně pod principálem Lad. PAPÍRNÍKEM pokračuje ve své milé činnosti pro naše děti. Zatím sehrálo dvě hry a to 12.12.1971 Kašpárek a hastrman a dne 26.12. Královský nas a pan doktor Pos. 19tičlenný soubor tvoří : Jos. Košíček, Arn. Proboš ml., Jos. Polák, Kar. Hrnčíř ml., Vác. Částel, Žof. Částlová, Draha Iranová, Jan Auer, Marie a Jindřich Tlapálovi, Boh. Veselý, Old. Matula, Kar. Matulová, Jar. Pospíšil, Jiří a Eva Slezálovi

Valentin Pospíšal ml., a Kirek Křivovič. Do další činnosti přejeme souboru hodně úspěchů. red.

H R N Č Í Ř S K Á V Ý R O B A V E V E V Č I C Í C H V X I X . S T O L E T Í

V "Jevišovických novinách" č.8./1970 a v č. 5/6, 7/8 1971 i čísle dnešním je na pokračování uveřejňován velmi hezký příspěvek " O jevišovických hrnčířích a kamnářích". Mělo by do našich čtenářů vstoupit, že od druhé čtvrtiny 19.stol.se toto řemeslné odvětví provozovalo také ve Vevčicích.

První zmínky o novodobé keramické výrobě pocházejí tu z roku 1838. Tehdy se do vesnice přistěhovala hrnčířská rodina Z á b r a n a. Způsobilatel dílny Václav Zábrana tehdy provozoval živnost až do roku 1860, kdy ji prodal svému synovi Janovi. Zemřel 1. března 1867 ve Vevčicích, kde byl také pochován. Bohužel hmotné a písemné dohledy o výrobě a výrobky z tohoto období se vesměs nezachovaly a když, tak jenom v malém množství.

Jan Z á b r a n a se narodil ve Vevčicích a to v roce 1841. Hrnčířskému řemeslu se vyučil u svého otce, s ním pak společně pracoval až do převzetí dílny. Někdy v té době se také oženil s Annou Veselou ze Stupešic; měl celkem 3 syny a to Františka, nar. 3.září 1890, Jana, nar.7.června 1883 a Rudolfa, nar. 16.srpna 1884.

Jako většina venkovských řemeslníků se vedle svého zaměstnání zabýval i on rolnictvím. A lze říci, že mezi místními obyvateli se těšil veliké oblibě, protože po 3 roky vykonával funkci starosty obce. V roce 1893 se živnosti vzdal, budovu č.10 prodal Vevčicím a žil trvale ve Znojmě, asi do roku 1910, kdy pravděpodobně zemřel.

Za éry Jana Zábrany dílna zaznamenala velký rozmach. Svedčí o tom např. i to, že se u něho vyučilo několik tovaryšů. V prvé řadě Ferdinand Rosenmajer, který zde pracoval 22 roků a po zrušení živnosti až do 30. let tohoto století ve Znojmě, u keramické firmy Poritz. Další z nich byl Jan Longman, jenž zde působil také jako tovaryš a později rovněž ve Znojmě v Dvořákové keramické továrně. A konečně se u Jana Zábrany vyučili a byli tedy postupně zaměstnání jako tovaryši Alois Zábrana, Rajmund Počekal a jistou dobu i nějaký Bartejs.

Potřebnou hlínu dovožel Jan Zábrana ze Sindorfu u Jaroslavic / zřejmě cihelna/ a z Oslavan. Na 3 díly tohoto materiálu se přidával 1 díl domácí cihlářské hlíny. Postup výroby byl následující : Hlína se rozmíchala, přecedila sítkem, nechal se ztuhnout a pak se šlapala a valchovala. Fus prohněteného materiálu se přilepil na hrnčířský pruh, výrobek se vytočil podle pachtálo

/tj. dřevěné formy na tvar nádoby, jinak štěhu/, tvar se urovnal železákem, povrch se uhladil hubkou a nádoba se od kruhu odřízla drátem. Po ztuhnutí se výrobky vysušily a pak se páliły. Vypálené zboží se oprášilo, opravily se kazy, načež se namáčelo v polevě, malovalo se a potom se znovu vypálilo na otevřeném ohništi na plotnách. Vytápělo se zásadně dřívím.

Poleva i barvy se připravovaly doma, materiály k tomuto účelu se však kupovaly ve Vídni. Poleva se skládala z cínu, olova, soli a písku a po vypálení měla bílou barvu; podle ní lze také poznat výrobky. Při výzdobě převládala modrá barva; připravovala se ze 4 kg šmolky a 1 kg soli, což se smlelo a rozředilo vodou. Používala se ale také zelená a někdy i černá barva. Nejlepší výrobky pak bývaly modré a žluté; poslední barva se míchala z olova, cínu, soli, písku a antimonu. Malovalo se štětkou na čerstvou polevu od ruky, bez předloh a to pásky, růže, kvítka atd. Značky a razidla Zábranova dílna nepoužívala.

Po celé období, kdy dílnu vedl Jan Zábrana, se vyrábělo zboží tržní i zakázkové. Např. mísy, talíře, hrnky a konvice na kávu, džbánky, umyvadla, kroupky květináče, nočníky, hrnítky pro ptáky aj.

Ročně podnik v průměru vyprodukoval asi 8 - 9 fůr zboží. To se tehdy počítalo na tucety /12 kusů/ a podle tzv. žejdlíků /0,3543 l/. Tak např. žejdlíkových výrobků bylo na tucet 24 kusů, půldruhažejdlíkových 16, dvoužejdlíkových 12, čtyřžejdlíkových 8, másních /1,4-2 l/ 6 kusů, půldruhamásních 4 kusy atd. Na fůru se naložilo přibližně 150 tuctů, tj. asi 100 umyvadel, 200 nočníků, menší počet květináčů, korýtek na krmění ptáků aj.

Vidíme tedy, že při poměrně primitivní technologii a technické vybavenosti dílny Jan Zábrana vyráběl dost velkého množství zboží. Z toho část nádob prodával přímo ve Vevčicích a okolních vesnicích, zbytek pak vyvážel třikrát čtyřikrát do roka na výroční trhy do Třebíče, Stonařova a nejvíce do Drnholec u Víslava. A za jaké ceny? Např. tucet nádob se průměrně prodával za 96 krejcarů, nočník a umyvadlo bylo po 20 krejcarech, talíř stál asi 6 krejcarů atd.

- Jiří Pius -

Pozn. red. :

Výše uved. článek jsme chtěli v JN vydat pro potěchu p. Jana Zábrany, žijícího u nás Domově důchodců, tento však bohužel dne 30.12.1971 jako poslední potomek hrncířské rodiny Zábrany zemřel. Doufáme však, že článkem budou potěšeni i jeho příbuzní. Na ty se pak obracíme s naléhavou prosbou, aby se poohlédli všude doma, zda snad nenaleznou ještě nějaké hrncířské výrobky z dílny Jana Zábrany, vevčického hrncíře, a najdou-li něco, aby vše odevzdali dr. L. Audymu, správci Jevišovského muzea, aby se tak z této hrncířské dílny něco zachovalo.

O totéž prosíme MNV ve Vevčicích, aby vhodnou relací v míst. rozhlase se pokusil z místních domácností opatřit aspoň pár ukázek keramiky Jana Zábrany a předal je pak Jevišoviclému muzeu. red. JN

Z L A T Á S V A T B A / jak se o ní psalo před 70 lety /

Dne 3.2. 1902 oslavil býv. jevišovický starosta Jan Fiala s manželkou Antonií zlatou svatbu. Vídeňský obrázkový časopis Wiener Bilder z 12.3. 1902 uveřejnil fotografie obou jubilantů a napsal o tom tento článek /česlý přelad z něřčiny /:

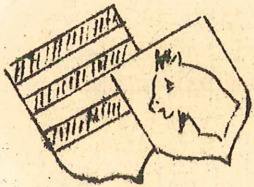
" Neřčivo oslavil v Jevišovicích na Moravě pan Jan Fiala se svou chotí paní Antonií Fialovou roz. Hurlovou v městské farní kostele svou zlatou svatbu. Jubilant dosáhl svých 74 let a těší se přes vysoké stáří velké statnosti a vzácné duševní svěžesti. Jeho choť má 71 let a jako matka 12 dětí, z nichž je dosud naživu 6, je rovněž velmi svěží. Syny této rodiny jsou známý stavitel pan Ludvík Fiala v Břeclavi, Jan Fiala, souřředník ve Znojru, Petr Fiala, c.k. pošt. kontrolor v Třebíči. Zeti jsou pan Cyril J. Prokeš, městský stavitel v Jevišovicích a pan Jos. Čermák, c.k. vrchní daňový inspektor v Jihlavě. Jedna z dcer, ovdovělá paní Kateřina Marconeni, žije jako souřřenice v Římě. Na oslavě zlaté svatby bylo přítomno 36 osob, většinou dětí či blízkých příbuzných. Jubilant je v širokých kruzích dobře znám jako velmi vážený a počestný muž, který za plných 20 let svého starostování v Jevišovicích dosáhl velkých úspěchů a uznání a byl též za tuto činnost několikrát vyznamenán."

Jestliže tentokrát si mohl takovou oslavu dovolit jen některý z nejbohatších jevišovických občanů, pak dnes může si tuto slavnost dopřát kterýkoli z našich občanů, který se tohoto významného jubilea dožije.

-fp-

Program kina v lednu

1. Jízda vysočinou USA, bar. odp. več. + 2 Kčs
 2. Klíč, čs., bar. odp. i več.
 5. Zatracená ločka USA, več., + 1 Kčs
 9. Noční přepadení sov., odp. i več.
 12. Velké prádlo franc. bar. več. + 2 Kčs
 16. Pán hor, jug., bar. odp.
 - Žít a užít franc. bar., več. + 1 Kčs
 19. Už zase skáču přes kaluže čs., bar. več.
 23. Durbo USA, bar. odp.
 - Medená veža, slov., bar., več. + 1 Kčs
 26. Muž, který rozděval smích čs., več.
 30. Šef přijde ve 12 NDR, odp. i več. + 1 Kčs
- JN vychází 1 x za 2 měsíce, odp. red. dr. Led. Audy. Ještě 38 předplatitů nezaplatilo předplatné 10 Kčs za r. 1971. Připomínáme jim a děkujeme za pochopení. red. JN

Z HISTORIE JEVIŠOVIC

Ročník 1971
číslo 11/12

Příloha JN, řídí dr. Lad. Audy

Historický vývoj majetkoprávních poměrů bývalého panství Jevišovice

/ 48. pokračování /

Na podkladě Listu mocného královského z 24.6. 1555, který, jak jsme si minule uvedli, vydal český král Ferdinand Sezemovi IV. Zajímáči s práven svobodně kšaftovati tj. dělati poslední pořízení o svém majetku, skutečně také Sezema Zajímáč vyhotovil dne 22. prosince 1564 svou poslední vůli, která jakožto poručení Sezomy Zajímáče je zapsána v Zenských deskách mor., díl II. str. 428-430 pod č. 127.

Poněvadž tato Sezemova poslední vůle je pro nás v mnohém velmi zajímavá, je významným dokumentem dějin jevišovického panství a poněvadž je ji možno považovat za tehdejší vzorovou závěť, ocitujeme si ji dále v plném znění:

"Poručení Sazimy Zajímáče:

Ve jménu svatě a nerozdílné Trojice, Otce, Syna i Ducha Svatého, všejediného Boha Stvořitele, Pána a Spasitele našeho svrchovaného, najmilostivějšího, Amen. Poněvadž každý člověk na svět zrozený smrti zase s něho sjíti a toho všeho, čehož jemu Pán Bůh všemohůcí z milosti své svatě na tomto světě do živnosti jednoho každého přátelí ráčil, po sobě pozustaviti musí a o statky po smrti pozustalé mnohé ruoznice, nešnéze a soudové rozličné mezi lidmi povstávají, protož já Sazima Zajímáč z Lunšátu a na Jevišovicích, nevědouce času ani hodiny, kdy mne Pán Bůh všemohůcí z tohoto světa povolati ráci, nechcíc, aby po smrti mé o statek ruoj, kterýž mám anebo z daru božího ještě jniti budu, jaké ruoznice a soudové vzninouti měli, a majíc mocný list od najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdynanda, slavné a svatě paměti, na onen čas římského, uherského, českého etc. krále, arciknížete rakouského a markrabie moravského, pána něho milostivého, abych pozustaviti měl statek svůj pozemský, též na klínotech a svrchcích i hotových penězích a jiných, všelijaký, nehovitý i nehovitý, dáti a poručiti za zdravého života neb na smrtelné posteli, komuž by mi se dobře líbilo a zdálo, jakožto týž list JH'ský, pána něho milostivého, to všechno v sobě šířeji a světleji obsahuje a zavírá, i toto o též statek svůj řídím a poručím:

Najprve činím mocné otcovské poručení dítka a statek svého: předem urozenou paní, paní Annu Černoohorskou z Boskovic a na Jevišovicích, manželku svou milou, a sem k ní obzvláště tej jistoj naděje, že nadými i tudíž svými dítkami rdlymi a statkem jim náležitým, věrně a upřímně jako jejich věrná máti učiní a jich dobré a užitečné obnejšleti se vsí pilností bude, a urozené pány, Pana Jindřicha Zajímáče z Lunšátu, z Jevišovic a na Stalici, strojce svého milého, a pana Jana z Funovic a na Hluku, švagra svého milého, a urozeného a statečného rytíře, pana Václava Hodičého z Hodic a na Hroslavi, najvyššího hofrychtýře markrabstvie moravského, tej nepochybnéj víry k němu jako k svým obzvláště milým a dobrým pánom přátelom, jakož i k vejš dotčené manželce své milé souc, že nadými dítkami a statkem jim náležitým věrně a právě učiní a jejich dobré a užitečné společně obnejšleti a konati budou.

Item, což věna a nad věno jí, paní Anny z Boskovic, manželky mé milé, a jejího chování dotěje, takto o tom řídím a poručím i za to žádam, aby v statek po mně pozustalém, jakž na paní náleží, čeládkou jí hodnou a potřebnou chována a stravou i jinými potřebami opatrována do stavu jejího proměnění byla. A jakož jest mi po ní při smlouvách svatobních pět set kop groší věna jenováno, kteréž jsem jí odvěnil a dskami zenskými zajistil, a nad to více statek jí náležitýho osmácte set zlatých k sobě sem přijal a též je jí dskami zenskými zajistil, a potom sem jí též poltřetého tisíce a dvě stě zlatých statek jí náležitýho k sobě přijatých a díl jich z lásky manželské daných jí ode mne listem na pergameně

podlé pořádku manrabství moravského z a j i s t i l, toho a takového obojího jí ujištění tak při tom zanechávám a z u o s t a v u j i, a aby to všechno podlé téhož mého manželce mé ujištění vydáno a spraveno z statku po mně zůstalého od držiteluov ho bylo, jistotně a konečně mítí chci.

Což se pak k l i n o t u o v, s v r š k u o v a d o b y t k u o v dotějce, ti aby jí koupna, což jí podle zřízení zemského náležeti bude, vydání byli, a jestliže by též paní Anna z Boskovic, manželka má, vdovou souc, stav svojej pro m ě n i l a a věnovali nad věno, též klínoty a svršky podlé mého vejše dotčeného jí ujištění a poručení vybyta byla, tehdy tohoto mého poručení přez d ě n a b e j t i n á.

O jiném všelijakém statku, kterýž po mně zůstane, tak to řídím a poručím, aby to syna svého Jiřího po mně zavažuji a k tomu, chci konečně, aby též statek, po mně pozůstalý, jen u v n o c od nahoře psaných pánův poručníkův nebyl postoupen a uveden nežli po vyjiti čtyř let od doleji datu tohoto mého poručení pořád zběhlých, a prvé nic.

Jestliže by pak Pán Buch v tom čase téhož syna svého Jiřího z tohoto světa p o v o l a t i r á č i l, tehdy, aby též statek na urozeného pána, pana J i n d ř i c h a Z a j i m a č e z F u n š t á t u, z J e v i š o v i c a n a S k a l i c i strajce mého vlastního, a na dědice jeho mužského pohlaví, řádně od něho poště, s p a d l.

Což/by/ se pak F a t e ř i n y, d e c e r y m ě, kterúž mi Pán Buch s manželkú rú dáti ráčil, d o t e j k a l o, za to téhož pana Jindřicha, strajce mého, prosím a tou jistotně chci, abyž by tož dceri mé k místu poctivému a k tvdní s radou jeho a jiných přátel jejich Pán Buch dopomoci ráčil, aby jí v a j p r a v o u poctivou vybyl a pro ni d v a t i s í c e k o p g r o š ů českých věna jenoval a ty, aby jí od něho bez odporu všelijakého vydány byly a jestliže byl pak též pan Jindřich, strajce můj, z tohoto světa srtí sešel a dědicuov žádných mužského pohlaví po sobě by nepozůstavil, tehdy, aby též statek, po mně pozůstalý, všechno n a t ů ž F a t e ř i n u, d e c e r u m ů, zase p ř i p a d l a jí v n o c p o s t o u p e n b y l.

Obzvláště pánův poručníkův důvěrně prosím, aby dítly má v bázi boží i ke všeru dobrému; což by Pánu Bohu líbeznyho a lidem dobrým příjemného a jin s a r ý p o c t i v ě h o bylo, vedli, k čemuž dítel svých, aby pánův poručníkův svých otcovských poslušni byli a jini se spravovali, n a p o m í n á j i.

Však tato sobě v tomto poručení a v kšaftu mém znamenitě vymieňuji a pozůstavuji, jestliže bych kdy chtěl toto poručení své změnití, z něho ujítí nebo co přičiniti, zrušiti, a v nic obrátiti, toho abych moc a vůli měl, tolikrát-li /by/ mi se dobře líbilo a uznalo. Též sobě obzvláště vymieňuji a pozůstavuji, jestliže bych ním toto mé poručení chtěl komu co poručiti a dáti, buďto za zdravého života aneb na srtedlné posteli, to abych volně listem na papíře pod pečeti svú a dvú nebo tří dobrých lidí na svědomí učiniti mohl a moc měl, a to aby tak pevné a stálé bylo i p r u c h o d s v o j n ě l o, jako by v tomto hlavním poručení zapsáno a zřízeno bylo, bez všelijakého uměnění.

Tomu na svědomí a jistotu já, svrchupsaný Sezena Zajímáček z Funštátu, jsa při dobré paměti a zdravým rozumu k tomuto kšaftu mému počet svú vlastní s svým jistým vědomím a vůlí přivěsiti sem dal a pro lepší toho jistotu připrosil sem urozených vládků, pana Jindřicha Jankovského z Vlašimi na Řišicích, pana Frydrycha Jankovského z Vlašimi na Slatině, pana Jindřicha Višnovského z Petrovce a na Višnovém, pana Jiříka Valeckého z Károva na Hostiní, pana Petra Jankovského z Vlašimi a na Plavči, pana Zdenka Jankovského z Vlašimi a na Slatině, že sou pečeti své podlé mé k tomuto poručení a kšaftu mému na svědomí sobě a erbom svým bez škody, přivěsiti dali. Jenž jest dáno a psáno na Jevišovicích v pětce po svatém Tomáši / 22. prosince /, léta Páně tisícého pětistého šedesátého čtvrtého počítající:"

Následují podpisy a početě zůstavitele Sezeny Zajímáče a všech 6 svědků.

Z uvedeného kšaftu Sezeny Zajímáče se dovídáme několik skutečností. Především je tu jasně uvedena Sezenova manželka Anna Černošská z Boskovic i obě jejich děti Jiří /toho jména u Jeviš. Funštátů II./ a dcera Kateřina. Jasně a bez pochyb je uveden též strýc Sezenův J i n d ř i c h, p á n n a S k a l i c i, kterého F.V. Peřinka ve Vlastivědě mor. okr. znojemský z y l n ě u v á d í, že je bratrem Sezenovým. F.V. Peřinka v souvislosti s kšaftem Sezenovým uvádí, že Sezena tímto poručením odřezal vlastně veškerý svůj majetek svému jedinému synu J i ř í m u II., který, jak se dále dovídá, se stal posledním mužským potomkem starožitného rodu jevišovických Funštátů, a uvedeným kšaftem se stal nejvyšším v l a d a ř e m rodu a statků po vzoru vládarů Rožmberských. O dalších podrobnostech týkajících se Sezeny IV. Zajímáče a jeho dědiců si povíme příště.

Dr. Lad. A u d y

"Milý a úhledný klášter tady máte, matko."

"Ano, líbezně je u nás, místo připomíná v mnohém Rajský vrch v jižním Assisi. Ale jen té hranice kdyby nebylo", povzděchala si zkušena žena.

Ach, slovo, jež nemělo být nikdy vyřčeno! Její povzdechnutí bude na věky opakováno ústy starostlivých matek, přezrálých vychovatelek, zlostných neduživců:

Ach, té hranice prokleté ...

Vok mladší z Holštejna se usadil na probošství sv. Hypolita. Jeho jízda pelcůi na tvrz v Hradišti, Mašovcích a Čelnově.

Den po bitvě, za výhně letního odpoledne, odpocíval na někém loži proboštské komnaty. Hleděl do stropu klenuté síně, zasníval se za ospalého bzučení nížních. Ale nevidí klenutí, nevnímá bzučení ruch. Zato slastné snění otevřelo mu oblohu a v nich se odhodlaně a výbojně naplňují všechny jeho milostné touhy. - Neboť sní-li a odpocíváš, všechno dění světa je ti směšně jednoduché, lehounké a snadné. I tvoje vlastní tělesná podstata zdá se ti lehčí a obláčka a volavčího peří. Snadno tvoříš i řešíš i nejobtížnější úkoly. Jsi všemohoucí jako Olytupan.

Pan Vok myslí na svou bílou Katruši. Její černé oči a jemná líčka jsou přece tak blízko. Jen přes rokli granickou, snad necelých tisíc kročejí. Volají milence přes tu propast. Vždyť také její malé srdce po něm jistě nýje - aspoň jeho mysl mu tak samolibě říká. Ale to ví bezpečně: Jeho vlastní touha vášnivě ji volá. Kypí v nitru jak tekuté železo v kladu-bu.

Ponyšlení, že ten šedý klášter mu milovanou ženu zakleje do chladných zdí navždy, jej znepokojuje. To jest veliké nebezpečí pro jeho lásku. Překážka, která hneče a vrzušuje. Ale také vzpružuje, aby ji různě překonal. Neboť nic tak nerozněcuje mladou mužnou mysl jako spuštěná mříž okna nebo vrat. Mysl mužů nejvíce rozněcuje půvaby a kouzla, ukrytá tajemně za mříží, šlářem, závorou nebo zdi.

Jindy by projevily své roztrpčení, jistě by požádal o jiný významnější úkol nebo aspoň o vysvětlení, proč se má spojovat rolí tak podřadnou. - Ale dli na dnešní poradě jen tělem, je zaryšlel a duchem téká jinde.

"Spoléhám na péči, bdělost a rozhodnost velitelá i chrabrost všech našich zbrojných", končil poradu Hýnek z Funštátu. - Potom s úsměvem: "Také dřívější trochu našemu českému důvtipu. Na toho Zikmunda platí přece sličné ženské a takových je u nás dosti. Dáme jeho chtivému nosu přivonět k našim moravským růžím, ale jen přivonět". - Při té řeči se rozesmál opravdu jako čert.

Panu z Holštejna bzučí a poletují všechna ta slova mimo uši. Pan Ješek to pozoruje. Škádli roztržitého druha starými prupovídkami o lásce a ženách. Když se mladý muž chmuří, uklidňuje ho, klada mu ruku na rámě:

"Nic ve zlém, pane bratře, není věru ještě proč se rmoutit. Nic není ještě ztraceno. Na Hradišti se bude Tvrdí milosti příjemně snít s lásce a možná zbudě dosti času se tam i oženit podle přání srdce. V našich časech také za bojů je dovoleno rvtíři myslit na lásku, ba co víc, hra lásky i mečem je rytířskému duchu denní nezbytnou krmí. Ožen se, milý pane bratře".

Pan Hýnek žertovně přisoluje: "Pravdu dí pan Ješek. Mudrci i lidé zkušení říkají: Manželství přispívá ku spokojenosti, ženatí muži drží dobrou i nováhu, také prý se dožívají dlouhého věku."
"Vdepak", směje se pan Sokol, "jakého dlouhého věku? To se jim jen život dlouhým zdá."

Ale pan Hýnek uhodl bystře příčinu rozladění holštýnského druha. Hledě naň vážně řekl:

"Žerty stranou! Hradišti přikládám mimořádný význam v zbraně Znojma. Naši předkové správně vystihli význam toho mohutného ostrchu, když tam výbudovali hradiště. Neboť kdo drží Hradiště a hrad, je pádem města i jeho okolí. Panu z Holštejna připadne nejtěžší úkol za této vojny. Za to ručím." -

Pánové se rozešli v d. r. Šli a rozměru. Volk z Holštejna vede pět set jízdných a stejný počet pěších na Hradiště, de Kašovic a Čekanova. Bylo nutné si poplilit, zůstat bojová postavení. Jízdní hordy Zikmundovy už přirazily do Hrušova, ztracenci a zvědové chlaňují jejich přední hlídky u Jaroslavic. Také Bakušani jsou hlášení od Retzu a asi zítřka se už objeví.

Hradní písaři už dříve pečlivě rozpočítali, co musí být připraveno k obraně i pro vojevodské kuchyně, co udou do hradní kuchyně a pro ostrahu města opatřovat měšťané a co kláštery. Podle pokrmy hradního hejtmana Jindřich z Kunštátu a podivní Turviál řídí opevnovací práce. Posílají denně čtyři sta dělníků s lopatami, motykami a rýči na hrady i před ně. Hradby, přítohy i dvacet věží a strážnic se posilují a opravují a stavba se rychle dopoučuje. Městský písař a čtyři dozorcí přihlížejí, aby se lidé měli k dílu.

Té noci město nemohlo usnout. Ulicemi běží jako povoden rozčilení, vlna za vlnou. Proud života se zrychluje, zvyšuje se jrevní tep i hlasy lidí, kteří bít. Ještě o půlnoci přívody procházejí ulicemi i po rynecích, v rušou zbraně a planoucí pochodně. Dělníci i zbrojní v houfech nastupují i šancím a na hrady.

Za té červenecové, horké noci krůmy jsou otěvřeny všem a plny zpráv o velikém a strašném vojsku, které se valí k moravské hranici od jihu i od východu. V takových pohnutých časech je mnoho těch, kteří rádi straší. Ti vypravují, jak voda v hranici i v Lesce se proměnila v krev. Na nebi viděli dvě ohnivě metly krvavé. Za těmi kometami jely ozářenou oblohou hrozné zástupy lidu jízdného s praporecí a s těch kamula až na zem cirkoten rudá krev. Strašlivá boží znamení a varování.

Ale i rozvázní a jindy poklidní lidé jsou nepokojní, horečka reztrásá všechny mozky. Nemohou spát, vybíhají na ulice, vyzvídají, jak by se nemohli dočkat nových a nových událostí.

Ú M O S

Horký ústý dýchají červenecové dny, vyděchují plameny.

A noci? Nepokojná sny a podivné vzrušení odnímají lidé spánek, milence trýzní rozkošnou mukou.

Mezi Hradištěm a klášterem bílých panen zeje hluboké údolí. Neoděluje, ale kloubí ty dvě tvrdé žulové skály, které po dlouhé věky na sebe hledí. V hranici jsou státní a travnatá louby, stvořená pro odpočinek unavených lidí, ale také pro dvoření a podobky milenců. Venuše zrádnými kouzly a přebýtky všečetně zbužnosti plývá po straních. Její vládní ruka noc obestírá oba břehy šumivého potoka. Rajská rokle láká v červenecovém čase mládež. Pečlivé matky v městě ani nespi starostmi.

Granice znepokojovala také abatyši Kateřinu. Den co den se modlila s joptištrami a novičkami do únavy. V mlénových promluvách jim líčila příkladná odříkávní svatých.

Jednoho zářivého dne záhy z rána se zastavil pan Kunštátu v klášteře. Byl radostně a mile přivítán abatyší, jest že uctívám jako mecenáš klášterů klářišek i minoritů. Po návštěvě a krátké rozmluvě s neteří host i abatyše se procházeli starou ušlechtilou zahradou, probouzející se v raním zářivém slunci. Hovořili o válečných událostech. Na úzkostné otázky paní odpovídá válečník s klidnou a bezpečnou nadějí. Když odcházel, abatyše doprovázela pstroně až před fortu. Loučíc se, stannli nad údolím. Host mlčky pohlížel dolů, vdechovzal svěží chlad a vůni, kterou vystupuje z hájích u potoka. Z utěšené rokle vane sem zdánlivý víd a osvěživý proud.

Z hluboka vdechl raní svěžest a řekl občerstven:

té bitvy nevidím. To jistě ten Albrecht sám řídil útok. Poznávám jeho ruku."

Jestě když byl třetí nápor Rakušanů v proudu, nariřídil hejtman po jízdném poslu Vokovi z Holštejna, aby s houfem jízdy přebrodil u Čekanovského mlýna řeku a udeřil útočníku do boku. Rozkaz se provádí rychle. Holštejnští udeřili Rakušana tak jak zněl rozkaz a po prudkém boji ženu je zpátky z Kraví hory k Sedlošovicím a Havraníkům. Hrozné hospodaři u těžkých prací i děl, které znošednoují a ničí.

Když nebezpečí s této strany minulo, mohl hejtman vyslati vydatné posily Ješkovi z Lamberka k Suchbátelské bráně. Tam od rána Uhři i Kumáni krepili: hrady i přilehlé domy v České ulici proudy šípů, házeli hořící smolné věnce, bili do brány i věží koleni z těžkých prahů.

Ale k polední hodině, po zhroucení útoků Rakušanů, nápor i zde polevuje. - Odpoleadne všude kolen hradeb zavládí zase klid.

První utrání a bojový den byly úspěšné pro znojemské. Hejtman nevyčerpal ani polovinu svých záloh. Když den usinal, město i hrady rad hlubokými příkopy stály pevně.

Útočník zřejmě nepočítal s tak silným odporem, když započal tu bitvu bez pečlivé přípravy, nedopřáv vojskům po dlouhých pochodech ani odpočinku.

Bude se nu snižit s dlouhým a těžkým obléháním.

oooooooooooooooo

Dočítají se.

Naši jízdní stracenci už hlásí určitou zvěst: Od Hrušovan do Jaroslavic se rozlilo moře cizích vojsk, Uhři, Kumáni i hajduci se blíží kvapem, celé lesy kopí a mečů, válečné selvyry za pasy. Vypravují také, jaké Rakušané mocné praky a také nové dábelské instrumenty - děla - sebou táhnou. Divoká jízda harcuje od východu. Co koní všelijakých, běloušů, hnědek, vráných i grošáků se k městu žene, jen vítr píjí. - Už na nás táhnou, ty zatracené tlupy žráčů a pijanů vína. Po těch nezůstane v ohradě ovečky, v kotci jediného vepřika, na zelené snítce jablíčka ani hroznu.

Do louckého kláštera přinášeli opatovi špehcuní z města po celý den čerstvé a vzuřivé zprávy: O příjezdu jevišovského Suchého Čerta, jeho spojenců rytířů i zemanů, o velkém počtu koní, mečů, o moutavých proudech pěších i o všech přípravách k boji, v městě i na hradbách.

Opat svolal voškaren konvent, třesoucí se kanovníky, řeholníky i ozbrojenou četu, aby jim došal odvahy.

"Musíme vydržet do zítřka děj se co děj! Naši zbrojní necht střežou nejen klášterní hrady, ale, také obě cesty do Znojma pečlivě. Právě nám došla radostná novina: Jeho Veličenstvo uherský král Zikmund i jasný vévoda rakouský Albrecht se už blíží s přemocnými voji. Poslali nám blahověstné zprávy a jejich přední hlídky dospěly Jaroslavic a Retzu. Už zítřka se objeví mezi námi. Musíme připravit uvítání, důstojné tak vznešených hostů a našich záchranců."

Všichni kanovníci, konventuálové i laikové fratreš vydechli úlevou. Tváře se rozjasnily, tu a tam ústa zašeptala slůvka blahorečení a díky.

Opat dal stříci svými zbrojnými nejen cesty k městu, ale také na východ a k jihu poslal jízdní palcholky, aby po nich Uhři i Rakušané jeli bezpečně. Toužebně vyzvídal, kde právě jest král, kde vévoda. I onečně jedou!

Opat sám vyjel s počátečním průvodem oběma naproti za hraniční osadu Hatě až do Rakous. Zářil úsměvy,

když cestou potkával veliké vojska. Obdivoval výzbroj i ústrojí Albrechtových rytířů i jezdců. Jádro těch vojsk tvoří pancéřová jízda hraběte z Hardeka. Před rytíři jedou oba vladaři. V družinách Zikmundově i vévodý jsou ministři, dvořané a nepřehledný houf o-casníků.

Opat šeptá slova dikůvzdání :
"Štáva Bohu, požehnané dílo se dějí !"

Po vzrušené noci znojenská ostraha se rozhlížela z hradeb krajinou. Zažila neobvyklou, otráslující podívanou. Ze vsí na východě i na jihu stoupá k obloze dým. Už za noci tam vyšlehl požár. To fumání, Uhři i Rakušané zřehnují všechno, co hoří a není o-patovo. Král vydal přísný rozkaz šetřit zboží louc-lého konventu, jinak ponechal svým vojnám plnou zvráti-Ale také Ješek Sokol dal svými lidmi a zvédy zypálit mnoho vesnic tam na jihu, za rakouskou hranicí. Byl by dal vypálit i klášter loucký, kdyby nebyl tak dob-ře hlídán demáci ozbrojenou čeledí.

Cizí jízda šlape na polích dozrávajících zrna, rozdupává španilé vinice od Kuchařovic přes Sucho-krdly, Wilfron, Dobšice, Sedlešovice až ke Fonicím a Havranířům. Konečně se Uhři položili táborem kolem Louky, Dobšic, Suchohrdel a Fuchařovic. U Sedlešovic a na Kraví hoře naproti Hradu a Starému městu táboří Rakušané. Ti jako hrabující přiletěli na lysé temeno kopce a s výšiny obhlížejí staré a španilé město. Do-ma slyšeli vyprávět, jak je bohaté a syté. Tam si je-ště nedávno jejich druhové nabíjeli střeva i žaludky až k jícnu ovocem, vínem, masem i šiškami, které pla-valy v omastku, než je na znojenském hradě zadával ten jevišovský hrdlořez. Nyní tedy přišli jiní, aby si vzali všechno, co tam ještě zbylo.

Toho dne Hynek z Kunštátu, jeho bratr Jindřich i Sokol z Lamberka starostlivě prohlíželi sílu a pevnost hradeb i bašt, opravují postavení těžkých prků i vrháčů smoly.

Hradební zeď znojenská běží od hradu nad strmou strání soubezně s řekou. Zde je jednoduchá, její

Počínaje touto nocí budou kavky a hlubi na znojenských věžích, právě jako ženy i děti na svých ložích spáti nepobojně. Jak se rozvinul útok ze všech stran, rozhoupily se zvony na všech věžích kostelů a bijí na půl stěny na poplach. Vlasy jejich hlasů pa-čají s výšín, hlchol dopadá na dlažbu rymků i ulic, třísťí se o ni a přenáší se daleko až k Křemkovské-lu rlynu, přes Kraví horu k Štovu, na sever k Úha-novu a Mašovicím.

Toho jasného, ale poplašeného jitra jejich hlas se nesl až k rajouskému Retzu. A snad dozrval až k Korauskému poli, kde odpočívají kosti železných ry-tířů zlatého českého krále. Možná, že ti artvá tam u Kressenbrunnu a u Suchých Krút je slyší a ptají se:

"Jaka to cizí vojska zase útočí na naši zem?"

Hradní hejtmán klidně a pevně řídí bitvu. Jízdní poslové přinášejí jeho rozkazy včas i na odlehlá mí-sta boje, také zálohy přicházejí dochvilně tam, kde hrozilo nebezpečí průlomů. Tam, kde útočí Uhři a Ru-máni, obrana na pšsmu zdí stojí pevně. Útok za úto-ken, vlna jezdců i pěších za vlnou ostraha odráží pod zkušenu rukou Ješka Sokola, který své věci rozu-mí právě tak dobře jako hradni hejtmán.

Třikrát se pokusili Rakušané vzítí hrad i město rychlou ztečí. Poslední útok byl nejprudší, ale zme-tený. Hejtmán pozorně sleduje, jak se rozvíjí. Ve třech liniích se útočníci přibližují k městu. První nesou hky, ostře i žebře, druzí vrhají na hradby děst šípů a zápalné vance. Třetí linie vrhá na obrán-co kmenné koule nejen z prků, ale i z nových, zde dosud nevidaných válečných instrumentů - děl. Ale ta-tlé tento útok se hrouťí před kmennými srázy nad ře-kou a před hradební zdí.

K hejtmánu přijel kon o Kuryviál, který velí zá-lohám. Jeho oči jiskří bojovým záreem a už jasnou na-dějí. Přijel pro nové rozkazy a pravi :

"Záloh nám nechybí a boj je nadějný !"

Jevišovický pohlídl hrů a přikývl :

"Ten první útok nebyl bez vřpu, počítal s ná-ší nebdělostí. Ale kloudného fortále v prodlužování

hradní nádvoří, jak byl uvyklý. Hospodář pohlíží k obloze, na hvězdy, jaké povětrí věští obloha k zítřejšímu bojovému dni. Noc je jasná a není patrna žádná blízká změna povětrí. Všude vládne nehybně ticho, silné a pevné jako hradba.

Teprve když v sutlích došla pátá hodina podle českého času, odebral na lože, aby na chvíli zdířnul.

Před ranním rozbřeskem, ještě za přitání, jakmile na Starém městě zazpívali první lokouti, Rakušané podnikli útok přes Dyjí od praví brvy. Jejich zástupy se henží po lysém terénu kepe a spouštějí se po svahu do údolí k řece. Už brodí vodou, nedbajíce proudu. Blíží se k městu opatrně, jako listivé kuny ke kurnílům, kde hřaduje a dříme chutná kořist. Bez hlesu jako hbití hravenci se pokoušejí o přikopání srázy kyklopského žulového skaliska pod hradem, pod Hradištěm i o straně pod Starým městem.

Proč Rakušani útočí právě zde, kde je přístup k městu nejtěžší? Vévodovi rádci, především velitel jeho jízdy, hrabě z Hardeka, nejsou přece bez vojenského důvtipu? - Tak uvažuje hradní hejtmán, který sleduje, jak se rozvíjí útok.

Nepochybně svahy k hradu jsou zde strmé a nepřístupné, odstraňovaly samy sebou. Ale nad nimi je opevnění města nejslabší a ostraha nepočctná. C to, je vévoda dobře svými zvědy zpraven. K ní uchopit město rychle a bezpečně za hrdlo, dolož je řeka zastřena šláchem mlhy a tato poskytuje kryt útočícímu vojsku. Opravdu se Rakušani podařilo proniknout do údolí potoka Granice, do ulice Kožolůvské i k Jirchářům na levém břehu dyjském. Ale tam v rokli granické, u řoky i na struných útesích byli zachyceni obranou, která bělela. Jevišovští i holštejnští lidé je tan dává, skryti v zálohách za křovinou i za skalami, jako vlci jehnatá. Kde se jim podařilo proniknout až k hradbě, padají ze skalních útesů do hlubin, zasažení šípy a sudlicemi obrany.

Za prvního svítání také Uři udrčili na město, aby podpořili útok rakouského spojence.

stavitel zřejmě počítal s nepřístupností místa. Ale tam, kde tvrdá hradba opouští srázná skaliska nad Dyjí, velmi pevnou zdí se vine kolem města. Za branou Východní se lomí a potom běží k severu, aby před Pražskou branou se obrátila ke gránickému srázu. Čtyři mohutné brány ruší hradbu: Porta Orientalis k Suchohrdlům, jižní Vídeňská, Pražská a Tranktor. Před branami jsou padací mosty. Je dosti výpadních branek. Ve vnitřním pásu zdí je dvanáct strážnic. Šest okolních věží kloubí hrazení. Každá z věží je obsazena čtyřiceti dobrými střelci. Vnější řetěz zdí je vybaven několika baštami. Mezi pásy tvrdého kamenného věnce jsou příkopy s ochranou pálisád. Na jihu západě, na dyjské ostrožně na strmé srále tvoří obranu pevný hrad Přemyslovců s věžemi. Na protější srále nad Granicí. Dyjí jest pevnost probošství Hradiště. Dvě obrněné pásti. Dole hluboko pod nimi hradí přístup k městu proudivá řeka. Kde na svahu k hradu je snad možno šplhat a jsou přoviny, tam jsou sřity pásti se železnými hroty.

Tak silně dal opevnit město král Přemysl Druhý, aby se stalo obranou oporou jeho panství a zároveň posádek v alpských zemích. Když před čtyřmi roky při velkém požáru část hrazení se zřítily, byla na žádost brálovského hejtmána a s přispěním brálovské komory rychle opravena a ještě více zpevněna. Věru, tvrdý ořech pro nepřítel je pevnost Znojmo v řetězu starých pozemních hradů nad Dyjí, které se zovou Frejštejn, Cornštejn, Bítov, Vranov, Nový Hrádek a Chýje.

Všichni tři velitelé starostlivě pozorují pohyby cizích vojsk, jak proudí do útočných postavení. Útočník se zřejmě snaží pohyby před ostrahou města utajit. Ale oči obránců jsou bystré a zkušenské.

"Zítřka a možná už dnes v noci zkusíme horké chvíle", míní Hynel z Lunštátu.

Také Uher i Rakušani měří z dálky sílu a tvrdost hradby. Zilhanundův vojvoda, Pipa z Ozory, mávl rukou: "pevně věřím, že už zítřka pořádně začoudíme těm Znojmečánům jejich domy, hrad i věže."

Král pozval vévodu, vojvody i opata ke krátké vojenské poradě. Je téhož mínění jako jeho Pipa. Je třeba uderit na město ihned a plnou silou. Obrncí se na nejstaršího vojvodu, hraběte Jana Bardoka, aby vyslovil své mínění.

Ale ten zluštěný a opatrný válečník praví :
"Nepochybně nahlý, rychlý útok má v sobě mnoho přitažlivosti. Ale vojska potřebují aspoň jednodušního oddechu. Bude také nutné, aby všichni velitelé houfů byli zevrubně a na místě obezřetně se svými úkoly".

Pipa z Ozory pohrdá opatrnictvím Radušana :
"Kdybychom přijali tento návrh paná z Bardoka, ztratíme jednu nenahraditelnou výhodou, učiní náhlého překvapení". Připojuje se k mínění jeho milosti krále "Útok musí být proveden bez prodlení, za prvního úsvitu, hned po prvním napoutání".

Lišák Pipa dává však přednost při zahájení útoku Radušanům, kteří první udeří od jihu. Případný úspěch se připočte na jejich vrub a nikoliv jemu. Vévoda se vrtí v přesle, jak by byl připraven na rožni. Chce si usmířit Zikmunda. Zítřejšímu útoku na město bude velet on sám, ovšem při vedení bitvy jistě mu bude pomáhat zluštěnost pana z Bardoka, vypočítá si jeho pomoc i radu. Nelze věrně otálet. Jde přece o jeho čest, o jeho město, které už držel a ztratil. On i jeho lidé znají dobře polohu města, rozložení jeho opevnění, dosáhnou jistě rychlého úspěchu. Ještě večer a v noci budou vybraný všechny přípravy.

Vévoda i velitelé odešli na stanoviště vojska. U večere byli král i opat plni různého rozmaru i nadějí. Jejich agenti a zvědové přinášeli z města i kraje zprávy jen dobré. Ti potřební tvorové rádi nosí svým služobkům zprávy útěšné. Nemažili tu ových, upraví je, aby lahodně zaznívaly v znešenému uchu. Jejich odměna bývá potom vyšší. (Vojsku Suchého Čerta mluvili s posměchem :

"Ostraha města ? Hordy, tlupy lupičů podivně sehané: měšťané, sedláci, uhlíři, ovčáci, hutníci,

při prvním přepadu se rozutekrou jako myši. Jen malé houfy hrabní ostrahy a hotovosti jsou na výši. Také jízda se zdá zdatná, ale v počtu se naší nevyrovná".

Král se náhle znepokojil : "Kde je náš milý spojenec Markrabí Jošt ?" - Kdo tu chybí i s vojskem je horlivý markrabí. Vzkřel, že je plně zapředen jinde, ale přivede slíbené vojsko brzy, jakmile bude možno. Horí prý nedočkavostí, aby už byl v Louce u svých milých spojenců.

Zikmund přenýšlí : Ten Jošt jde s námi, ale hraje při tom vlastní hru. Uniká našemu vedení. To jistě pod vlivem rad toho ničeny a lišáka, jeho kencleře Mihuše z Třeboně. Markrabí i se svým učeným kancleřem zůstal doma.

Napil se z hluboka z poháru, aby zahrnul nepřijemné myšlenky. Jeho vojska jsou dosti silná, aby usutečnil svoje záměry. Oddal se zase různým nadějím. U stolu večerndla sedí král a vedle něho infulevový opat. Církevní i světská moc. Když zvedne jeden velebnou a druhý mocnou ručičku, zahřívá po celém ostrku zenskm a udeří boží hrom. Ať se chvěje Suchy Čert i jeho ubohá chasa.

Král věstecly praví : "Zítř, Vaše Eminence, budete s námi večerět na znojemském hradě."

Jeho stolníci a číšníci už obdrželi příslušné rozkazy. Jeho mllec, hrabě Bardossy, arbiter ve věcech ženské krásy a agent v potřebách milostných zná svůj úkol. Přivede na hrad nejsilnější paní a dívky k tanci a z nich nejchutnější uvede do královského lože.

Král je dnes už unaven, ale jeho sny této noci budou různé v naději na zítřejší šťastný den.

Pozdě večer hlásily stráž u Dyje a od Východní brány hradnímu hejtmanu : Radušan i Uher šikují se ve svých útočných postaveních.

Hnět z lunštvu provádí neprodleně všechny přípravy k jejich uvítání. Obchází sám stráž, přihlíží bojovně přípravám i nástupu vojska k hradbám. Teprve pozdě v noci pokynul na krátký odpočinek. Ale neulehl, dočud jeho starostlivý hospodář neobešel ještě